

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในกรณีแม่ติดเชื้อ COVID-19

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

เนื่องจากโรคติดเชื้อ COVID-19 เป็นโรคติดต่ออุบัติใหม่และเรายังมีความรู้เกี่ยวกับไวรัสชนิดนี้น้อยมาก ได้มีความพยายามในการตรวจหาเชื้อ COVID-19 ในเลือดจากสายสะดือ น้ำคร่ำ รก ช่องคลอดหรือแม้แต่ในน้ำนมแม่ เพื่อหาหลักฐานว่าเชื้อไวรัสสามารถผ่านจากแม่สู่ลูก (Vertical transmission) ได้หรือไม่ องค์การอนามัยโลก (WHO) รายงานว่า ณ เวลานี้ยังไม่มีข้อมูลเพียงพอที่จะสรุปได้ว่าการติดเชื้อจากแม่สู่ลูกโดยผ่านทางน้ำนมแม่ มีรายงานการติดเชื้อในทารกแรกเกิดจากหลายประเทศ พบทารกติดเชื้อเป็นจำนวนไม่มากและมักมีอาการไม่รุนแรงหรือไม่มีอาการ แม้ว่าติดเชื้อ COVID-19 จะทำให้เกิด Viremia แต่ก็เป็นช่วงเวลาสั้นๆ และมีระดับต่ำ ปัจจุบันยังเชื่อว่าการติดเชื้อ COVID-19 ในทารกแรกเกิดน่าจะเกิดจากการสัมผัสเชื้อผ่านทางละอองฝอยในช่วงหลังคลอด (Droplet transmission) เป็นหลัก มิได้เกิดจากการติดเชื้อในครรภ์ (Vertical transmission) ในขณะที่การสูญเสียผลประโยชน์จากการที่แม่ลูกได้อยู่ด้วยกันและลูกได้กินนมแม่ดูจะมีน้ำหนักมากกว่า เพราะในน้ำนมแม่มีภูมิคุ้มกันที่จะปกป้องลูกจากการติดเชื้อต่างๆ ในระยะแรกที่ลูกไม่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันเองได้ และมีสารอาหารที่สำคัญต่อการเจริญเติบโตของลูก การให้นมลูกทำให้แม่ลูกได้อยู่ใกล้กัน สัมผัสกัน เป็นการสร้างสายสัมพันธ์ที่ดีระหว่างแม่ลูก (Bonding) การตัดสินใจให้แม่ลูกได้อยู่ด้วยกันและการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จึงต้องชั่งน้ำหนักระหว่างความเสี่ยงที่ลูกจะติดเชื้อมีประโยชน์ทควรจะได้รับจากนมแม่ โดยคุณแม่และครอบครัวต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

คำแนะนำการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

1. แม่ติดเชื้อที่มีอาการไม่รุนแรง

กรณีแม่ลูกอยู่ด้วยกัน สามารถให้ลูกกินนมแม่จากเต้าได้ แม่ต้องมีการป้องกันการแพร่เชื้ออย่างเคร่งครัด โดยล้างมือก่อนการสัมผัสทารก สวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา ทำความสะอาดร่างกายบริเวณเต้านม และคลุมร่างกายด้วยผ้าสะอาดขณะสัมผัสทารก แนะนำให้งดให้นมลูกในช่วงเวลาที่แม่มีไข้

กรณีที่แยกแม่และลูก สามารถบีบเก็บน้ำนมและให้ผู้ช่วยป้อนนมแทนได้ แม่ต้องมีการป้องกันการแพร่เชื้ออย่างเคร่งครัด โดยล้างมือก่อนการบีบเก็บน้ำนม สวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา และทำความสะอาดอุปกรณ์บีบเก็บน้ำนมหลังการใช้งาน ทั้งนี้ ผู้ช่วยควรเป็นผู้มีสุขภาพแข็งแรงและมีทักษะในการป้อนนมแก่ทารกเน้นย้ำเรื่องการป้องกันการแพร่เชื้อโดยล้างมือก่อนการสัมผัสทารกและสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาคุณแม่ควรงดให้นมลูกในช่วงเวลาที่มีไข้ โดยอาจบีบระบายน้ำนมทิ้งไปก่อนได้

2. แม่ติดเชื้อที่มีอาการรุนแรง

มีความจำเป็นที่ต้องแยกแม่และลูกและงดการให้นมแม่ชั่วคราวทั้งนี้หากสามารถทำได้แนะนำให้แม่บีบระบายน้ำนมทิ้งเพื่อให้แม่คงสภาพการมีน้ำนมและสามารถกลับมาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้เมื่อมีอาการดีขึ้นหรือหายเป็นปกติ

แม้ว่าในขณะนี้ยังไม่มีหลักฐานเพียงพอในการสนับสนุนว่ามีการถ่ายทอดเชื้อจากแม่สู่ลูกตั้งแต่อยู่ในครรภ์ได้ (Vertical transmission) และไม่มีข้อมูลผลกระทบของการติดเชื้อในระยะ 3 เดือนแรกของการตั้งครรภ์ ต่อทารก เนื่องจากคุณแม่มุมนี้อย่างไม่คลอດ ดังนั้น คุณแม่ทุกคนต้องรู้วิธีป้องกันตนเองจากการสัมผัสเชื้อตลอดทุก ระยะของการตั้งครรภ์และคนในสังคมก็ต้องร่วมด้วยช่วยกันปกป้องคุณแม่และลูกน้อยในครรภ์ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อด้วยการตัดสินใจให้แม่ลูกอยู่ด้วยกันและความต้องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจของแม่และครอบครัวโดยคำนึงถึงความเสี่ยงและประโยชน์ที่จะได้รับเป็นสำคัญ

References

1. คณะอนุกรรมการมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2562-2564 ราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย [ออนไลน์]. 2563 [เข้าถึงเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2563].แนวทางเวชปฏิบัติของราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย เรื่องการดูแลรักษาสตรีตั้งครรภ์ที่ติดเชื้อโควิด-19, 20 เมษายน 2563. เข้าถึงได้จาก URL: <http://www.rtcog.or.th/home/wp-content/uploads/2020/04/CPG-Covid-Preg-V2-20Apr20.pdf>
2. CME [ออนไลน์].2563 [เข้าถึงเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2563].COVID-19 : Breastfeeding and Postpartum Care, 24 เมษายน 2563. เข้าถึงได้จาก URL: <https://www.medscape.org/viewarticle/929045>
3. WHO [ออนไลน์] .2563 [เข้าถึงเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2563].Clinical management of COVID-19, 27 พฤษภาคม 2563. เข้าถึงได้จาก URL: <https://www.who.int/publications/i/item/clinical-management-of-covid-19>

ข้อมูล ณ วันที่ 9 มิถุนายน 2563